Keskiviikko 15. tammikuuta 2020

P9_TA(2020)0006

Erosopimuksen kansalaisten oikeuksia koskevien määräysten täytäntöönpano ja seuranta

Euroopan parlamentin päätöslauselma 15. tammikuuta 2020 Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen kansalaisten oikeuksia koskevien määräysten täytäntöönpanosta ja seurannasta (2020/2505(RSP))

(2021/C 270/02)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT),

— ottaa huomioon 7. joulukuuta 2000 allekirjoitetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan, josta annettiin juhlallinen julistus 12. joulukuuta 2007 Strasbourgissa ja joka tuli voimaan yhdessä Lissabonin sopimuksen kanssa joulukuussa 2009,

— ottaa huomioon päätöslauselmansa 5. huhtikuuta 2017 neuvotteluista Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa sen Euroopan unionista eroamista koskevasta aikomuksesta antaman ilmoituksen johdosta ([1]), 3. lokakuuta 2017 Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa käytävien neuvottelujen tämänhetkisestä tilanteesta ([2]), 13. joulukuuta 2017 Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa käytävien neuvottelujen tämänhetkisestä tilanteesta ([3]), 14. maaliskuuta 2018 EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevien suhteiden puitteista ([4]) ja 18. syyskuuta 2019 Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionista eroamisen tämänhetkisestä tilanteesta ([5]),

— ottaa huomioon suuntaviivat, jotka hyväksyttiin Eurooppa-neuvostossa (50 artikla) 29. huhtikuuta 2017 Yhdistyneen kuningaskunnan annettua SEU-sopimuksen 50 artiklan mukaisen ilmoituksen, sekä 22. toukokuuta 2017 annetun neuvoston päätöksen liitteen, jossa annetaan ohjeet sopimuksen neuvottelemiseksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa sen Euroopan unionista eroamiseen sovellettavista yksityiskohtaisista määräyksistä,

— ottaa huomioon suuntaviivat, jotka hyväksyttiin Eurooppa-neuvostossa (50 artikla) 15. joulukuuta 2017, sekä luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa kyseisen jäsenvaltion Euroopan unionista eroamiseen sovellettavia yksityiskohtaisia määräyksiä koskevan sopimuksen tekemiseksi 22. toukokuuta 2017 annetun neuvoston päätöksen täydentämisestä 29. tammikuuta 2018 annetun neuvoston päätöksen liitteen,

— ottaa huomioon Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen neuvottelijoiden 8. joulukuuta 2017 antaman yhteisen raportin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusta erosta Euroopan unionista SEU-sopimuksen 50 artiklan nojalla käytävien neuvottelujen ensimmäisen vaiheen edistymisestä,

— ottaa huomioon luonnoksen sopimukseksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, sellaisena kuin Eurooppa-neuvosto sen vahvisti 25. marraskuuta 2018, sekä kyseisen päivän Eurooppa-neuvoston kokouksen pöytäkirjaan merkityt lausumat,

— ottaa huomioon luonnoksen sopimukseksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, sellaisena kuin Eurooppa-neuvosto sen vahvisti 17. lokakuuta 2019, jäljempänä ”erosopimus” ([6]),

— ottaa huomioon erosopimusta koskevan lakiesityksen, joka esitettiin Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentille 19. joulukuuta 2019,

— ottaa huomioon poliittisen julistuksen kehyksestä Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevalle suhteelle ([7]),

— ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,

([1]) EUVL C 298, 23.8.2018, s. 24.
([2]) EUVL C 346, 27.9.2018, s. 2.
([3]) EUVL C 369, 11.10.2018, s. 32.
([4]) EUVL C 162, 10.5.2019, s. 40.
([5]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0016.
([6]) EUVL C 384 I, 12.11.2019, s. 1.
([7]) EUVL C 384 I, 12.11.2019, s. 178.

Keskiviikko 15. tammikuuta 2020

A. ottaa huomioon, että Euroopan parlamentti edustaa kaikkia Euroopan unionin kansalaisia ja toimii heidän etujensa suojelemiseksi sekä ennen Yhdistyneen kuningaskunnan eroa EU:sta että sen jälkeen;

B. toteaa, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuu nykyisin noin 3,2 miljoonaa unioniin jäävien 27 jäsenvaltion, jäljempänä ”EU27”, kansalaista ja EU27:ssä asuu puolestaan 1,2 miljoonaa Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaista; toteaa, että nämä kansalaiset ovat muuttaneet toiseen jäsenvaltioon asumaan heille unionin oikeuden mukaan kuuluvia oikeuksia hyödyntäen ja siinä uskossa, että he voivat hyödyntää kyseisiä oikeuksia koko elämänsä ajan;

C. toteaa, että lisäksi 1,8 miljoonalla Pohjois-Irlannissa syntyneellä kansalaisella on pitkänperjantain sopimuksen nojalla oikeus Irlannin kansalaisuuteen ja näin ollen myös unionin kansalaisuuteen ja unionin kansalaisille kuuluviin oikeuksiin asuinmaassaan;

D. panee merkille, että EU ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat erosopimuksen toisessa osassa sopineet kattavasta ja vastavuoroisesta lähestymistavasta Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuvien EU27:n kansalaisten ja EU27:ssä asuvien Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten oikeuksien suojelemiseksi;

E. panee merkille, että Yhdistynyt kuningaskunta on ennakoinut oleskeluasiakirjojen myöntämistä koskevien erosopimuksen määräysten soveltamista perustamalla EU:n oleskelustatusjärjestelmän;

F. toteaa, että useiden EU27:n jäsenvaltioiden on vielä annettava lainsäädäntöä siitä, miten ne aikovat panna täytäntöön erosopimuksen 18 artiklan, joka koskee oleskeluasiakirjojen myöntämistä;

G. huomauttaa, että erosopimuksessa määrätyn siirtymäkauden päättyessä Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisilla ei enää ole SEUT-sopimuksen 20 artiklaan perustuvia oikeuksia eikä etenkään oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen, elleivät EU ja Yhdistynyt kuningaskunta sovi toisin mahdollisessa tulevaa suhdettaan koskevassa sopimuksessa;

H. ottaa huomioon, että erosopimuksen 132 artiklan mukaan siirtymäkautta voidaan pidentää ainoastaan sekakomitean yhdellä päätöksellä ennen 1. päivää heinäkuuta 2020;

Erosopimuksen toinen osa

1. pitää erosopimuksen toista osaa oikeudenmukaisena ja tasapainoisena;

2. panee merkille, että erosopimuksen toisessa osassa määrätään, että

— kaikilla EU27:n kansalaisilla, jotka oleskelevat laillisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisilla, jotka oleskelevat laillisesti jossakin EU27:n jäsenvaltiossa, ja heidän perheenjäsenillään on eroajankohtana kaikki erosopimuksessa vahvistetut oikeudet, sellaisina kuin ne on vahvistettu EU:n oikeudessa ja niitä on tulkittu Euroopan unionin tuomioistuimessa,

— erosopimus suojelee kansalaisten lähimpiä perheenjäseniä ja heidän kanssaan pysyvässä suhteessa eläviä henkilöitä, jotka asuvat tällä hetkellä vastaanottavan valtion ulkopuolella, ja sama koskee heille tulevaisuudessa vastaanottavan valtion ulkopuolella syntyviä lapsia,

— kaikki EU:n oikeuden mukaiset sosiaaliturvaoikeudet säilytetään, kaikkien siirrettävien etuuksien siirtäminen mukaan lukien,

— kansalaisten oikeuksien jatkuminen taataan koko eliniän ajan,

— erosopimuksen toisen osan hallinnollisten täytäntöönpanomenettelyjen on oltava avoimia, sujuvia ja yksinkertaisia ja lomakkeiden on oltava lyhyitä, yksinkertaisia ja käyttäjäystävällisiä,

— kansalaisten oikeuksia koskevat erosopimuksen määräykset sisällytetään Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön ja kyseiset oikeudet tuottavat välittömiä oikeusvaikutuksia;

Kansalaisten oikeudet siirtymäkauden aikana

3. huomauttaa, että 31. joulukuuta 2020 päättyvän siirtymäkauden aikana komission tehtävänä on erosopimuksen 131 artiklan nojalla valvoa erosopimuksen toisen osan, erosopimuksen 19 artiklan mukaisesti perustetut hakemusmenettelyt mukaan lukien, täytäntöönpanoa sekä Yhdistyneessä kuningaskunnassa että EU27:n jäsenvaltioissa;

4. huomauttaa, että siirtymäkauden aikana EU27:n kansalaisilla on edelleen oikeus vapaaseen liikkuvuuteen Yhdistyneessä kuningaskunnassa SEUT-sopimuksen 20 artiklan ja asiaankuuluvan EU:n oikeuden nojalla samoin kuin Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisilla on EU27:ssä;

5. palauttaa mieliin, että siirtymäkauden aikana komission tehtävänä on varmistaa, että oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen kunnioitetaan sekä Yhdistyneessä kuningaskunnassa että EU27:ssä, ja pyytää komissiota osoittamaan riittävästi resursseja sellaisten tapausten tutkimiseen ja oikaisemiseen, joissa kyseistä oikeutta ei ole kunnioitettu ja etenkin joissa EU27:n tai Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia on syrjitty;

6. korostaa, että siirtymäkausi on odotettua lyhyempi; kehottaa siksi EU:ta ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa panemaan ensisijaisesti täytäntöön ne erosopimuksen toisen osan määräykset, jotka liittyvät kansalaisiin ja heidän oikeuksiinsa;

Erosopimuksen toisen osan täytäntöönpano

7. korostaa, että parlamentin päätöksessä erosopimuksen hyväksynnästä otetaan huomioon erosopimuksen keskeisten määräysten täytäntöönpanosta saadut kokemukset ja annetut vakuutukset erityisesti Yhdistyneen kuningaskunnan EU:n oleskelustatusjärjestelmän osalta;

8. panee merkille, että hyvin monille oleskelustatusta hakeneille EU:n kansalaisille on myönnetty vain väliaikainen oleskelustatus; muistuttaa, että tämä voidaan välttää, jos Yhdistynyt kuningaskunta tekee hallinnollisesta menettelystä ilmoitusluonteisen, mikä on mahdollista erosopimuksen 18 artiklan 4 kohdan nojalla; kehottaa siksi Yhdistynyttä kuningaskuntaa tarkistamaan menettelytapaansa ja kehottaa EU27:n jäsenvaltioitakin valitsemaan ilmoitusmenettelyn 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti;

9. on erittäin huolissaan viimeaikaisista ristiriitaisista tiedoksiannoista, jotka koskevat sellaisia Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuvia EU27:n kansalaisia, jotka eivät hae EU:n oleskelustatusta asetetussa määräajassa eli 30. kesäkuuta 2021 mennessä; toteaa, että nämä tiedoksiannot ovat aiheuttaneet tarpeetonta epävarmuutta ja ahdistusta asianomaisille kansalaisille; kehottaa Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusta tekemään selväksi, miten se aikoo soveltaa erosopimuksen 18 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan d alakohtaa ja erityisesti mitä se pitää ”perusteltuna syynä määräajan noudattamatta jättämiselle”;

10. huomauttaa, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuvat EU27:n kansalaiset tuntisivat asemansa varmemmaksi ja turvallisemmaksi, jos he saisivat fyysisen asiakirjan todisteeksi oikeudestaan oleskella Yhdistyneessä kuningaskunnassa siirtymäkauden päätyttyä; toteaa vielä, että tällaisen fyysisen asiakirjatodisteen puuttuminen lisää entisestään EU27:n kansalaisten riskiä tulla syrjityksi, mikäli mahdolliset työnantajat tai vuokranantajat haluavat välttää verkossa tehtävästä tarkistamisesta aiheutuvan ylimääräisen hallinnollisen rasitteen tai pelkäävät erheellisesti ajautuvansa lainvastaiseen tilanteeseen;

11. on edelleen huolissaan EU:n oleskelustatusjärjestelmän henkilötodistusten skannauspalvelujen rajallisesta määrästä, Yhdistyneessä kuningaskunnassa tarjottavien avustuspalvelujen suppeasta maantieteellisestä kattavuudesta sekä iäkkäille ja haavoittuvassa asemassa oleville kansalaisille, mukaan lukien henkilöt, joilla voi olla vaikeuksia käyttää digitaalisia sovelluksia, tarjottavien avustuspalvelujen tasosta;

12. on huolissaan erosopimuksen 159 artiklassa tarkoitettua Yhdistyneen kuningaskunnan riippumatonta viranomaista varten ehdotetuista järjestelyistä; odottaa Yhdistyneen kuningaskunnan varmistavan, että viranomainen on aidosti riippumaton; muistuttaa tältä osin, että viranomaisen olisi oltava toimintavalmis ensimmäisestä siirtymäkauden päättymistä seuraavasta päivästä alkaen;

Keskiviikko 15. tammikuuta 2020

13. odottaa Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen selventävän Yhdistyneen kuningaskunnan perustaman EU:n oleskelustatusjärjestelmän sovellettavuutta Pohjois-Irlannissa asuviin EU27:n kansalaisiin, jotka eivät ole hakeneet Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisuutta pitkänperjantain sopimuksen ehtojen mukaisesti;

14. vahvistaa sitoumuksensa seurata tiiviisti, miten EU27:n jäsenvaltiot panevat täytäntöön erosopimuksen toisen osan ja erityisesti sen 18 artiklan 1 ja 4 kohdan, jotka koskevat jäsenvaltioiden alueella asuvien Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten oikeuksia;

15. kannustaa EU27:ää hyväksymään toimenpiteitä, joilla taataan oikeusvarmuus jäsenvaltioissa asuville Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisille; palauttaa mieliin kantansa, että EU27:n olisi suhtauduttava johdonmukaisesti ja suopeasti jäsenvaltioissa asuvien Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten oikeuksien suojelemiseen;

16. kehottaa Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja EU27:n jäsenvaltioita lisäämään kansalaisten tietoisuutta Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eron vaikutuksista ja käynnistämään tai tehostamaan kohdennettuja tiedotuskampanjoita, joilla tiedotetaan kaikille erosopimuksen piiriin kuuluville kansalaisille heidän oikeuksistaan ja mahdollisista muutoksista heidän asemaansa;

Kansalaisten oikeudet EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevan suhteen puitteissa

17. pitää myönteisenä EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevan suhteen kehyksestä annettuun poliittiseen julistukseen sisältyvää sitoumusta, jonka mukaan ”sen olisi oltava suhde, joka toimii unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten eduksi nyt ja tulevaisuudessa”;

18. pitää tässä yhteydessä valitettavana Yhdistyneen kuningaskunnan ilmoitusta, jonka mukaan henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatetta ei enää aiota soveltaa EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä; katsoo, että mahdolliseen sopimukseen EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevasta suhteesta olisi sisällyttävä kunnianhimoisia määräyksiä henkilöiden liikkuvuudesta; toistaa, että näiden oikeuksien olisi oltava oikeassa suhteessa muilla aloilla tulevaisuudessa tehtävän yhteistyön laajuuteen; muistuttaa, että oikeus vapaaseen liikkuvuuteen liittyy suoraan niihin kolmeen muuhun vapauteen, jotka ovat erottamaton osa sisämarkkinoita, ja niillä on erityistä merkitystä palvelujen ja ammattipätevyyden saralla;

19. kehottaa varmistamaan, että erosopimuksen piiriin kuuluvilla Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisilla on tulevaisuudessa oikeus vapaaseen liikkuvuuteen kaikkialla EU:ssa ja että erosopimuksen piiriin kuuluvilla kansalaisilla on elinikäinen oikeus palata Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai EU:hun; kehottaa EU27:n jäsenvaltioita varmistamaan, että kaikilla erosopimuksen piiriin kuuluvilla kansalaisilla on äänioikeus asuinmaansa paikallisvaaleissa;

20. muistuttaa, että monet Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaiset, sekä Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuvat että EU27:ssä asuvat, ovat ilmaisseet vastustavansa voimakkaasti SEUT-sopimuksen 20 artiklaan perustuvien oikeuksiensa menettämistä; ehdottaa, että EU27 tutkii, miten tästä aiheutuvia vaikutuksia voitaisiin lieventää EU:n primaarioikeuden rajoissa kunnioittaen samalla täysimääräisesti vastavuoroisuuden, tasapuolisuuden, symmetrian ja syrjimättömyyden periaatteita;

21. muistuttaa, että erosopimuksen 164 artiklassa tarkoitettu sekakomitea vastaa erosopimuksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta;

22. uskoo, että Euroopan parlamentin ja Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin olisi hyödyllistä valvoa yhdessä erosopimuksen täytäntöönpanoa ja soveltamista, ja pitäisi kannatettavana perustaa tätä varten yhteisiä rakenteita;

o

o o

23. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden parlamenteille ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle.